

תפלות ראש השנה

ובכן תן פחדך ה' על כל מעשיך וכו'.

'מעשיך' נקראים הצדיקים עובדי ה' כמו שכתוב (ספילס קד) "ישמח ה' במעשיו" וכדאיתא במכילתא (נשלם - פרשת השנייה ט) 'תפול עליהם אימתה ופחד, פחד על הקרובים ואימה על הרחוקים' כי למי שהוא יותר מקורב להש"י יגדל עליו הפחד ביותר. ולהבין ענין הפחד בראש השנה, הוא לאשר כי בו ביום היה בריאת העולם, כדאיתא בראש השנה (דף כו.) 'א"ר שמואל בר יצחק כמאן מצלינן זה היום תחילת מעשיך וכו' כרבי אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם'. ולאשר כי בריאת העולם היה במידת הדין כמו שכתוב (נראשית ב) "בראשית ברא אלהים" ואין אלהים אלא דין' כדאיתא במכילתא פרשת בשלח (פרשה ד.) ומי הוא זה אשר יאמר זכיתי לבי לזאת יגדל הפחד. כי אף דאיתא במדרש רבה (נראשית יב) 'ראה שאין העולם מתקיים במדת הדין ושיתף מדת הרחמים' כמו שכתוב (נראשית ג) "ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים". אך להבין, היתכן לומר בהש"י שמתחילה ברא כך, ואח"כ היה שינוי רצון ח"ו, הלא הוא מגיד מראשית אחרית. אך באמת תכלית בריאת העולם הוא שיתנהג על פי מדת הדין, אך לזאת שיתף את מדת הרחמים, שבאם יהיה לפעמים אין הדור זכאי שיוכל להתנהג העולם במדת הדין, אזי יחזיק אותם במעוזו במדת הרחמים ובחסדו לפי שעה, עד כי יבוא דור זכאי שאז יוכל העולם להתנהג גם במדת הדין כמו שהיה עיקר הבריאה. וכמו שמצינו בהכ"ו דורות שמבריתא העולם עד מתן תורה שזן אותם בחסדו כדאיתא בגמרא (פסחים ק"ט.) שעל זה

אמר דוד המלך ע"ה עשרים וששה כי לעולם חסדו. היינו שמצדם לא היה העולם ראוי להתקיים על פי מדת הדין, אך הש"י קיים אותם בחסדו עד מעמד הר סיני, אז התחיל העולם להתנהג במדת הדין כתכלית מכוון, וכמו שכתוב (שמות כ) "וידבר אלהים את כל הדברים" וכדאיתא בזוה"ק (נראשית מה:) 'מסטר דגבורה אתייהיבת אורייתא'. וזה שאמר הכתוב (ירמיה לג) "אם לא בריתי יומם וליה חקות שמים וארץ לא שמתי", כי בריתי הוא יצחק אבינו ע"ה כמו שכתוב (נראשית יז) "ואת בריתי אקים את יצחק" לאשר כי יצחק אבינו ע"ה היה ג"כ מסטר דגבורה, כמו שכתוב (נראשית לג) "ופחד יצחק" ועליו אמרו במדרש ובגמ' כל העולם לא נברא אלא בשביל זה, לאשר מדתו היתה תכלית המכוון של בריאת העולם שיוכל להתקיים גם במדת הדין.

ואיתא בזוה"ק פ' אמור (ט.) 'ודא שופר אילו דיצחק אקרי תוקפיה דיצחק תושבחתיה דאבהן'. היינו שבזה היום יצחק אבינו ע"ה חופף על ישראל מפני המקטרגים ותבר כל דינא קשיא. הענין בזה, כדאיתא בגמ' (נרכות טז:) 'אין קורין אבות אלא לשלשה'. היינו שהם המה היסוד לקיום ישראל בכל העתים, והמה מעודדם ומחזיקם ולזה נקראו אבות. כי אברהם אבינו ע"ה נותן חיזוק וקיום אל ישראל בעת גלותם, לאשר לו גילה הש"י סוד הגלויות, כמו שכתוב (נראשית טו) "והנה אימה חשכה גדולה" ונדרש במדרש (ספ) על ד' מלכיות, והראה לו הש"י עצות איך ובמה להחזיק את ישראל אף בעת הגלויות לבל ישטפו בשאון מים

נטל אות וא"ו משמו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו, כי אליהו מלא ואות "הא" של תיבת הנביא הוא שם הוי' כסדר וכל עוד שלא יבשר גאולת בניו עוד אין השם שלם ונשאר בשמו רק שם י"ה.

(נאות דשא ראש השנה)

ובכן תן כבוד ה' לעמך.

אִיתָא בזוה"ק (נשלם נב) 'אמר ר' ייסא, אשכחנא ברזא דא בתקיעתא דרב המנונא סבא תלת, ובכן ובכן ובכן, לקבל הני תלת, וכך הוא סדורא'. היינו, שהוא מוסיף תלת 'ובכן ובכן ובכן' על ענין ראשון, שהוא 'אתה קדוש' ועל כל זה מסיים המלך הקדוש. וביאור הענין, כי 'תקיעתא דרב המנונא סבא' ו'תקיעתא דבי רב' רומזין שממליך האדם את השי"ת על כל פעולותיו ותשוקת רצונותיו, ומוסר עצמו בתקיעת שופר חזרה לרצון הפשוט ית', ממש כמו שהיה אדם הראשון מוטל גולם לפני השי"ת קודם שנפח בו נשמת חיים. ומחמת ביטול עצום כזה, נכלל ממילא בזאת הקדושה של 'אתה קדוש' 'ובכן תן פחדך' על הרשעים 'ובכן תן כבוד ה' לעמך' 'ובכן צדיקים יראו וישמחו'. שכל אלו הישועות נכללו בקדושת המלוכה של השי"ת, מה שבכל השנה אינם יכולים להתפלל כל כך להושע למעלה מהטבע, כי נחשב כענין מאמרם ז"ל (תענית נה). 'אטריחו קמא מאריה' אבל ביום ראש השנה, שאז מוסר האדם כל כחותיו בהקול הפשוט של השופר לרצון הפשוט ית', ומעורר עוד מקודם הבריאה מזמן כזה שלא היה עדיין שום דרך הטבע בעולם, לכן שפיר

הזידונים. ויצחק אבינו ע"ה הוא מגן על ישראל לסתום פיות של המקטריגים, כמו שאנו מתפללים, 'סתום פיות משטיננו ומקטרגנו' אשר מאוד יוגדל הפחד מזה, וכמו דאיתא בזוה"ק פרשת פנחס (ללא). על הפסוק 'ויהי היום ויבואו בני האלהים להתיצב על ה'" שהם תובעים כבוד שמים 'ומאן הוא דלא חייש ליקרא דשמא דא', ומזה יצמח גודל הפחד. אך יצחק אבינו ע"ה סותם טענתם, כי אחר אשר עיקר הכבוד שמים ניכר רק ע"י ישראל, והם רוצים לקטרג עליהם לכל יזכר שם ישראל עוד ח"ו, אם כן עומק מטרם הוא למעט כבוד שמים. וכדאיתא במדרש (רבה נרמזית נב) 'חרב פתחו רשעים להפיל עני ואביון זה לוט, לטבוח ישרי דרך זהו אברהם'. היינו כי אף שעל הגוון לא היתה מלחמתם נגד אברהם אבינו ע"ה, אך הש"י העיד כי כל עיקר מגמתם היתה למען לסבב להזדקק לאברהם אבינו ע"ה כדאיתא במדרש. וכמו כן ביומא דדינא, אף שעל הגוון מראים שרוצים רק כבוד שמים, אולם בעומק כוונתם הוא להפך כנ"ל, ובזה נסתם פיות של המקטריגים. וזהו דכתיב 'כי יד על כס י"ה, שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק' (תנחומא פרשת תלף) כי יד מרמז לסטרא דשמאלא כמו שכתוב (ישעיה נח) "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים", ומסטרא דגבורה שרומז ליצחק אבינו ע"ה נסתם פיות המקטריגים בהראות כי שקר בפיהם, כי באם היו רוצים באמת כבוד שמים, מדוע עוד אין השם שלם ואין הכסא שלם. ויעקב אבינו ע"ה הוא המגן והמעורר גאולת ישראל לעת הגאולה, כמו שכתוב (ויקרא טו) "וזכרתי את בריתי יעקב". ואיתא במדרש על זה שפעם אחת נכתב יעקוב מלא ואליה חסר שיעקב

הצורת אדם, וכל הצורת אדם עומד בו קרוב לראש, שהוא למעלה מהטבע, ומחמת זה יכולין להוסיף בו תלת 'ובכן ובכן ובכן' כי יכולין שפיר להושיע אפילו בדברים כאלו שנאמר עליהם (ישעיה סד) "בעשותך נוראות לא נקוה". (סוד ישרים אות ז)

ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו וכו' כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותמלוך אתה הוא ה' א-לקינו לבדך על כל מעשיך.

היינו, אף אחר שלא יהיה ממשלת זדון, מכל מקום יהיה השי"ת מלך, כי בעולם הזה צריך למלך להעביר רשעת הרשע, אבל אם היה כל העולם צדיקים לא היו נצרכים למלך, אבל מלוכת השי"ת אף אחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא.

(מי השלוח ח"ב ליקוטים)

לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה. (תהלים כד)

היינו כי אם יכיר האדם שלה' הארץ ומלואה לא יכעס ע"י שום דבר כמו שהמשיל אומרו "זללה" אדם שבא לבית חבירו ואם לא יתנהג כסדר מסודר כמו שהוא רוצה לא יכעוס, וכמו כן אם אדם יכיר שלד' הארץ ומלואה לא יכעס על שום דבר, ורק עיקר הכעס נצמח מזה שהאדם אינו מכיר שהשי"ת הוא הבעלים של העולם ונדמה לו שהוא שלו, וממילא כשאין נוהג כסדר שהוא רוצה כועס, ואילו היה נתבטל מדת הכעס היה מורה שהאדם יש לו תמיד הכרה שלה' הארץ

יכולין אז להתפלל ולהושיע אפילו במה שלא נקוה, כלומר, גם בזה שנראה לפי דרך הטבע שאין בזה כלל שום קווי להושיע. כמו שמצינו ברבי חנינא בן דוסא שהיה יכול לומר (תענית כה). 'מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק' אף שטבע החומץ הוא לגמרי ההיפך מטבע השמן, כי שמן מחמם בטבע וחומץ מקרר בטבע, כמאמרם ז"ל (שבת קיג). ש'חומץ יפה לשרב' בכל זאת, יען שרבי חנינא בן דוסא היה מקרב עצמו להשי"ת, לכן לא עמד נגדו שום דרכי הטבע, כי הוא היה הרבה למעלה מהטבע, ומחמת זאת ההתקרבות שהיה אצלו, היה נמי בכחו לצמצם עצמו בכל הטובות שבעולם כדי שילכו לישראל יותר בשפע, אף שבאמת ירדו כל הטובות רק בשבילו, כמבואר בגמרא (תענית כד): 'כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת' וזה היה משום שהיה קרוב מאד להשי"ת והיה רואה היטב כמו שהוא באמת, ה' אלהינו ה' אחד, לכן היה בו נדיבות עצום כל כך. וכן באמת כל פרט נפש שיש בו גודל נדיבות להכנוסיה שלו, יכול גם כן לפעול בעדם כל הישועות אף למעלה מהטבע, ולרמוז זאת מביא הגמרא (סע) כל המעשיות הנפלאים שהיו גבי רבי חנינא בן דוסא.

ובן הוא ממש בכל ראש השנה, גבי כל פרט נפש, כי זה היום נקרא ראש, והוא כמו הראש שמנהיג כל צורת האדם, כך הוא נמי יום ראש השנה, כי בו מוסר אדם בתקיעת שופר את עצמו לגמרי להשי"ת ועוזב מאתו כל כח פעולותיו ורצונותיו שהיה מנהג עצמו עד עכשיו, ומקבל עליו מהיום והלאה שרק השי"ת לבדו יהיה מנהיגו כפי רצונו הפשוט ית', נמצא שרק השי"ת לבדו הוא בזה היום, לכן הוא זה היום הראש, כלומר הראש מכל

ומלוואה והשי"ת הבעלים מכל העולם, ואז לא היה שייך שום עבודה והשי"ת חפץ בזה העולם כביכול בעבודת ישראל.

(תפארת יוסף פר' וילך)

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד (תהילים כד).

כל מיני טובות שהשי"ת משפיע להאדם נקראו שערים, כי בעולם הזה כל הטובות המה שער שעל ידו יוכל האדם להכיר את השי"ת על ידי שימליך את השי"ת עליהם, וכמו שכתוב (בראשית כו) "וימצא בשנה ההוא מאה שערים", וזהו "שאו שערים ראשיכם" שכל הטובות ינשאו למעלה לשורשם וראשם שיכנוס מלך הכבוד, שיכיר האדם הכרה מפורשת שכל הטובות המה מהשי"ת.

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד (תהילים כד).

איתא בגמ' (סנהדרין קז:) 'בשעה שבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה'. (ובמדרש רנה שמות ח) 'כשאמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד, היו סבורים שעל עצמו קאמר מלך הכבוד, עד שאמר להם שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד'. וביאר בזה אאמו"ר הגה"ק זצללה"ה כי איתא בגמ' (יומא כה) 'אין ישיבה בעזרה אלא למלכי

בית דוד', היינו, כי ענין עמידה רומז על זה שעומד האדם בדעה זכה ובחירה בלי שום נטיה לאיזה נגיעה מצדו, כי אם כפי מה שמנהיר רצונו ית'. ולכך נקראו המלאכים עומדים משום שאין מצדם שום מכוון אחר רק רצונו ית', כמו שנאמר עליהם (יחזקאל ב) "לא יסכו בלכתך", וכל נפש ישראלית בעת שנכנס לעזרה היה צריך נמי להיות בבחינת עמידה כמו מלאך, לבל יחפוץ בתפלתו רק רצונו הפשוט, כי איך יתפלל שם על איזה מכוון מצדו, אולי יראה לו רצונו ית' מכוון אחר. וזהו 'שלא היה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד' כי על מלכי בית דוד נאמר (ירמיה כה) "דינו לבוקר משפט", היינו שכל חפצם שהיה גם מצד נגיעתם היה נמי זך ומבורר בלי שום נטיה מרצונו ית' כלל, כדאיתא (פסילים קט) "לבי חלל בקרבי" וכמאמרם ז"ל על דוד המלך שלא היה לו מצדו שום חיים כלל, וכל קיום הויה שהיה אצלו היה כדכתיב (ס) "ואני תפלה". ולכן כל מה שהיה חפץ בתפיסתו אף מצד נגיעתו, הגם שזאת נקרא ישיבה בעזרה, מ"מ למלכי בית דוד היה מותר לישב בעזרה ג"כ, כי כל הרצונות שהיו גם מצדם נקראו (פסילים כו) "שבתי בבית ה' כל ימי חיי" ולכן בעת שהיה רוצה להכניס הארון עשר בעשר והיה חפץ שיתגדל כבוד שמים בזה שידחו השערים מפניו, דבקו השערים זה בזה ולא הסכימו להיות נדחים מפניו, היינו מפני הכבוד שמים שהוא מעמיד להם מתוך הבנת תפיסתו, יען שזה הגוון מכבוד שמים שהוא מעמיד בתפיסתו היה נחשב להם כישיבה בעזרה. וזהו שאמרו ז"ל שהיו סבורים שעל עצמו קאמר מלך הכבוד, כלומר שהוא מעמיד בתפיסתו שיהיה כבוד שמים בגוון כזאת שהשערים ידחו לפני הארון, ולזה אמר

הרבה מהכבוד שמים שיש בכם, מחויבים אתם להדחות מפני הגוון מכבוד שמים שאני מעמיד בהבנת תפיסתי. (סוד ישרים אות נה)

לדוד ה' אורי וישעי (תהילים כז)

רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם וכו' מאי ליל שמורים שמשומר ובא מששת ימי בראשית (ראש השנה י:). זה שאמר הכתוב (מילים כ"ו) "ה' אורי וישעי ממי אירא ה' מעוז חיי ממי אפחד", "אורי" היינו המחשבות והתחלות ו"ישעי" היינו רצונות, "מעוז חיי" היינו ניצוח וזהו סדר הבריאה, ועל הפלוגתא אימתי נברא העולם מבאר האר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער ראש השנה פ"ד) ששניהם אמת, כי בתשרי עלה במחשבה ובניסן בישוב. זהו מחשבה ורצון וניצוח, היינו, מה שאומות העולם מחרפים ומגדפים, ואנו מתפללים 'כי תעביר ממשלת זדון' אז יהיה ניצוח נגד כל אומות העולם. (מי השלוח ח"א מסכת ראש השנה)

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש

(תהילים כז)

נתבאר בפ' קרח בחלק ב' (ד"ה ויקם ב) שזה היה עיקר תפלתו שיאיר השי"ת את אורו אליו בלי מסך מבדיל, רק הוא יחזה בנועם ה' פנים בפנים. "שבתי בבית ה' כל ימי חיי", שכל ימי חיי יחשבו מחשבתי רק בבית ה' ולא יבוא למחשבתי שום מחשבה זרה. לחזות בנועם ה', שאזכה לטעום ולראות כי טוב, כמו שכתוב (מילים ל"ד, ט) "טעמו וראו כי טוב ה'" וזה נקרא "לחזות בנועם ה'"

להם עוד הפעם "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם" לא כתיב והנשאו אלא בפעם שנית אמר להם שאו, כלומר שמזה שתתנו מקום לרצון מתפיסתו יהיה לכם כל ההתנשאות, כי הוויית תפיסתו נמשך משורש העליון ביותר.

וזהו כענין שמצינו נמי בגמ' (נדרים פ"א י:): 'שאלו לשלמה בן דוד איזהו בן עולם הבא, אמר להם כל שכנגד זקניו כבוד', היינו כי עולם הבא מורה על הופעת אור והתחדשות בכל רגע ורגע שאינו משוקע בקביעות שום דבר בטבע, וזהו 'כל שכנגד זקניו כבוד' וזקן זה שקנה חכמה שאינו משוקע אצלו שום דבר בטבע, כי הולך תמיד בסדר הלכה ובזה הוא בוקע את הטבע, וכדאי' בהאר"י הק' ז"ל (לקוטי מוה"ר פהלים ק) 'הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה' שבזה הסדר יכולין לבקוע כל הלבושים מהארץ, לכן בזה הסדר של כבוד שמים שאני מעמיד, אף שהגוון מזה הסדר הוא רק מתפיסתי, בכל זאת צריכין אתם ליתן לתפיסתי מקום ולדחות ממני שתכניסו עשר בעשר, כי אני בן עולם הבא שמלפני נדחו כל הלבושים. וזהו שאמר להם "ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה", היינו כי צבאות נקרא נצח והוד שנקראו בזוה"ק (פנחס ל"ו). 'תרי פלגי דגופא' ובהשורש המה חד גופא באחדות גמור. וזה שאמר ה' צבאות, כלומר שאני מכיר בשורש האחדות של צבאות, הרי שהעסק שיש להשי"ת עמדי הוא למעלה הרבה מתפיסת זה העולם, ובהמשא ומתן שיש להשי"ת עמדי אין לכם שום הכרה, וכענין דאיתא (סנהדרין קד:): 'יצתה בת קול ואמרה להם המעמך ישלמנה', היינו שאותו המשא ומתן שיש להשי"ת עם שלמה אינו כלל בתפיסת דעתכם, ולכן מאחר שתפיסתי הוא למעלה

שאזכה לטעום נועם ה' בדברי תורה, "ולבקר
בהיכלו" שאבין בדברי תורה לבקר מה הוא
רצון השי"ת באמת, כמו ביקור בכור. וכן
כאן לידע בהדברי תורה עצמו מה הוא רצון
השי"ת ומה הוא להיפך וזה נקרא "לבקר
בהיכלו". (מי השלוח ח"ב תהילים)